

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVIII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 9-10/ ТРАВЕНЬ 2017 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Церква і рідна мова моя ▶ стор. 2
- З виступів І. Гербіля на нашій Олімпіаді ▶ стор. 3
- Конкурс «Історія і традиції українців» ▶ стор. 4
- XXV випуск Олімпіади з української мови ▶ стор. 5
- Щоб та слава не пропала... ▶ стор. 6
- «Голос українців» у Бухаресті ▶ стор. 7
- Біль і радість успіхам М. Трайсти ▶ стор. 8
- Гуцульська Міра в селі Бистрий ▶ стор. 9
- Форум української молоді в Клужі ▶ стор. 10
- Рахманський Великдень ▶ стор. 11
- Виставка умільців у повіті Тіміш ▶ стор. 12
- На пам'ять учителя української мови ▶ стор. 13
- «Дюймовочка» Ганса Х. Андерсена ▶ стор. 14
- День Матері – це Свято Мами ▶ стор. 15
- Ідея жіночого руху Ольги Кобилянської ▶ стор. 16

Іван КОВАЧ

МИ ОТІ ЖУРАВЛІ...

Ми оті журавлі,
що їх треба й не треба,
ми оті журавлі,
що їх Господь веде, де потреба.

Ми оті журавлі,
яких Світ розбагачує дзвоном,
мов на вірній Землі,
що нам знову-ізнав передзвонить.

Бо Земля лише там,
де безсмертне живе, де буває,
де моя, де твоя суєта
голодує, щезає, вбиває.

Але ж Світ не той Світ,
що його розголошує втома, –
він той Звіт й той Завіт,
до яких зве одвічна оскома...

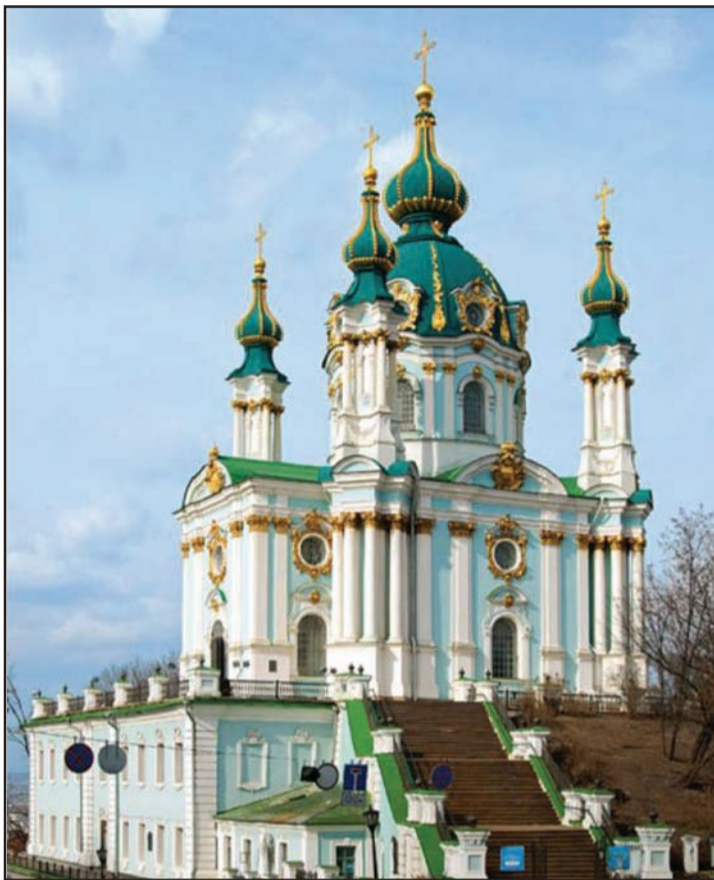
Духовна пожива

ЦЕРКВА І РІДНА МОВА

Якщо читаємо уважно Святе Письмо, а головню книгу Нового Завіту, Діяніє Апостолів, маємо можливість зрозуміти, що, мабуть, від створення світу та перших людей, Проведіння Боже було заздалегідь передбачене, що Слово Боже треба проповідувати народом їх рідною мовою.

Щоправда, Ісус Христос, посилавши апостолів на проповідь, сказав: «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа» (Мт 28, 19), а щоб їх проповідь була плодотворна, Сам Господь Бог так дав, починаючи від дня П'ятидесятниці, щоб кожний зокрема з св.ап. проповідував однією мовою. І, вийшовши вони на вулиці Єрусалима, почали проповідувати людям Розп'ятого Ісуса їх рідною мовою, так, що вони все зрозуміли. Це просто становиться справжнім чудом, яке записано в Діянії.

Пізніше цю чудотворну працю страшенно продовжував підтримувати Св. Ап. Павел в Посланні до Коринтян (1 Кор. 14, 2-27). У цьому полягає вся істинна правда, що будь-котрий християнин, присутній в Церкві на службі, де служиться чужою мовою, яка йому не відома, то він просто тратить час, і не має можливості чогось навчитися для того, щоб зростати у вірі. А той християнин, що міцно прив'язаний до своєї прадідівської православної віри, ніколи не покине її. Для того, щоб все було в порядку, думаю, що і Церква як духовна

інституція має великі обов'язки через душпастирів, священників, щоб плекали вони рідною мовою своїх вірників так, як тому слід.

Я лише чула, що під час панування комуністичного режиму, не була така можливість, так легко, але вже після Грудневої революції всі священники, підлеглі заснованому Укінському православному вікаріату в місті Сігеті, стараються плекати своїх парафіян через богослужіння, проповіді та катигетичні науки лише на своїй українській мові.

Коли Церква забуває про рідну мову своїх вірників, то вже ставиться питання: Що вона?

Мати, чи мачуха своїх християн? Мабуть, і горе тій Церкві, що байдуже відноситься до вірників, – Сама собі приносить загибель, а нормально Церква потрібно, щоб захищала своїх християн та їх рідну мову!

В сьогоднішні часи є досить велика шкода, що наші діти не дуже поширено вивчають своєї рідної мови, хоч сам Тарас Шевченко, поет і переконаний українець, всіх нас поучає так: «Учіться, брати мої, думайте, читайте і чужого научайтесь, свого не цурайтесь! Думаю про те, як буде існувати бодай співпраця між церквою і школою, про те, як насправді наша рідна мова, наша православна віра ніколи, ніколи не згасне, тому що інакше, без рідної мови, не буде ні рідної Церкви!

Симона ЛЕВА

VII-й МІЖНАРОДНИЙ СИМПОЗИУМ: «РУМУНСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ» (26-27 лютого 2016, Сату Маре)

(Початок в н-р 8-9 2016 р.)

Щодо спільних проектів по екологічно-суспільній галузі згадуємо декілька: – Проект ФАРЕ-КРЕДО, діяльність для створення біосферного резервату у Марамороських горах спільний проект з Карпатським Біосферним Заповідником м. Рахів, 1999-2002р проект 98-RO/UA-25-5-04 (EU), наукова підтримка з боку Інституту Екології Карпат, Відділ Охорони Природних Екосистем-Львів, а головню від професора доктора біологічних наук С. М. Стойка, завдяки цього проекту тепер існує Натуральний Парк в Марамороських горах у місті Вішеу де Сус;

– Малий проект ТАЧІС по прикордонному співробітництву адекватний проекту 98-RO/UA-25-5-04 (ЄС ФАРЕ/КРЕДО) з ІНСТИТУТОМ ЕКОЛОГІЇ І РЕСУРСІВ, Івано-Франківськ;

– Проект ТАЧІС-Вдосконалення транскордонної системи збереження природи у Верховині-2003 р.;

– Участь у обговоренні українсько-румунського проекту співпраці у Марамороських горах 26-28 листопада 2007 р. на курорті Шаяр біля м. Хуста;

– Участь у міжнародній конференції Сталий розвиток Карпат та інших регіонів Європи 8 вересня 2010 р. в Закарпатській Обласній Раді м. Ужгород.

СУР є членом Світового конгресу українців (СКУ), Європейського конгресу українців (ЄКУ), Української всесвітньої координаційної ради (УВКР) та Товариства “Україна-Світ”.

Співпраця з україномовними радіопередачами і телебаченням

Для нас головне, щоб підтримували передачі українською мовою, включно українську передачу ВСРР (Всесвітнє Румунське Радіо). На регіональних студіях п'ятьох міст Румунії: Клуж-Напока,

Тімішоара, Яси, Сігету Мармаціей та Решіца існують щотижневі радіопередачі українською мовою. Ми боремось, щоб хвилини цих передач збільшилися. Щотижнево національне телебачення TVR1, TVR2, TVR3 й крайові телебачення Клуж, Яси та Тімішоара передають програми для нацменшин.

Радіо Сігет передає від понеділка до п'ятниці по 20 хвилин між 15:20 до 15:40 годин.

Радіо Клуж передає по 15 хвєлин в неділю від 21:45.

Маємо намір і надалі підтримувати радіопередачі українською мовою, тому що вони допомагають нам краще спілкуватися із нашими братами і сестрами з України та з іншими українцями.

Українці, так як інші нацменшини Румунії є членами румунського народу й милуються тими самими правами, як всі громадяни. Захист рідної мови для нас, українців, є головним обов'язком.

Основна мета Союзу українців Румунії полягає у захисті прав стосовно прояву і утвердження етнічної, мовної, культурної і релігійної ідентичності осіб, що належать до української громади; діє з метою забезпечення необхідних умов для здійснення прав на навчання і підготовку на рідній мові; співпрацює з навчальними, науковими та культурними закладами з метою дослідження та вивчення історії, мовних особливостей, матеріальної і духовної культури українців Румунії.

СУР співпрацює з центральними і місцевими органами державної влади з метою вирішення проблем української нацменшини та здійснює різні співвідносини з внутрішніми і зовнішніми неурядовими організаціями.

Через свою культурно-виховничу, видавничу й публічну діяльність Союз українців Румунії збільшує культуру румунського народу.

Бая Маре 25-02-2016
Почесний голова СУР
Степан БУЧУТА

З виступів на Національній олімпіаді з української мови та літератури

**Вельмишановні колеги, викладачі!
Дорогі учні-олімпійці!**

Щиро вітаю всіх вас. Я дуже радий, що ви сьогодні тут, на Філологічному факультеті Клузького університету, на цьому урочистому відкритті XXV-ого випуску Національної олімпіади з української мови та літератури.

Я думаю, що ви згідні зі мною, що сьогодні тут, у Клузі, зійшлася еліта тих, хто найкраще володіє українською мовою та найкраще знає українську літературу.

По-перше, дозвольте мені привітати вас, учасників Олімпіади з української мови, на національному етапі, і викладачів, які підготували вас до цього рівня, й ласкаво просимо до міста Клуж-Напока, взагалі, й, зокрема, на Філологічний факультет Клузького університету імені Бабеша-Бойоя, де ви знаходитеся зараз.

По-друге, я хочу висловити подяку панові Миколі-Мирославу Петрецькому, Депутату Румунського Парламенту та Голові Союзу українців Румунії, за фінансову та моральну підтримку. Теж хочу подякувати Міністерству освіти Румунії через пані Елвіру Кодря, панові Валентину Куйбусові, Генеральному інспектору з освіти Клузького повіту, та панові Доріну Кірі, продекану нашого Факультету, який із самого початку був згідний, щоб Філологічний факультет, один із найпрестижніших факультетів Румунії, став протягом цих днів осередком української мови та літератури.

А тепер звертаюся прямо до вас, дорогі учні, й хочу поздоровити вас за те, що в умовах глобалізації, коли, на жаль, само-

бутність та специфічність національних мов приглушені більш популярними мовами, як англійська, німецька та інші, ви наважились у даних соціальних, економічних та політичних обставинах захищати, обстоювати та зберігати вашу рідну мову, українську, й вам це удалося, а ЦЕ НЕ МАЛО! Ще поздоровляю вас за те, що через вашу прихильність до української мови, яку ви довели до цього рівня, брати участь в Олімпіаді з української мови, ви становитеся моделлю для всієї нашої молоді, й для всіх нас. Я хочу привітати ваших учителів, котрі доклали чимало зусиль, щоб ви брали участь у цій олімпіаді. Вам пошана, дорогі учні і шановні викладачі! Хай дасть вам Бог здоров'я, щастя та успіхів!

Я хочу повідомити вас, якщо бажаєте продовжити ваше захоплення українською мовою, ваше удосконалення у цій галузі, ви можете це зробити на вищому рівні тут, на Філологічному факультеті українського відділення. Наше відділення української мови та літератури триває вже два десятиліття, протягом яких пройшло багато студентів, навіть олімпійців, які успішно пройшли та закінчили факультет, влаштовуючись на різні посади у різних галузях, як, наприклад: освіті, міжнародних та національних компаніях, авіакомпаніях, мас-медіа, військовій службі і т. д.

На закінченні хочу підкреслити той факт, що хоча Олімпіада становиться змаганням, де є переможці і переможені, між вами переможених не буде, бо ви всі переможці!

Бажаю вам великих успіхів!

Іван ГЕРБІЛЬ,
лектор-доктор Клузького
університету ім. Бабеша-Бойоя,
заступник голови СУР

Національний конкурс «Історія і традиції українців»

(Продовження з попереднього числа)

Таким чином, ми виховуємо їх любити і зберігати наші традиції». Учителька історії Марія Папарига з Вишавської Долини Марамурського повіту поділилася з нами своїми враженнями від участі в конкурсі: "У мене дуже гарні враження. Я можу сказати, що такі події потрібні як для викладачів, так і для учнів для того, щоб прищепити любов учнів до рідного краю, історії, традицій та звичаїв українців. Гурт "Молоді гуцули" школи Вишавської Долини представили на цьому конкурсі звичай Вечорниці, у яких брали участь дівки, чемні молоді, які зробили все, що потрібно для домашнього господарства. Їх привітали легіні, які заспівали дуже гарні коломийки. Ми закінчили двома великодніми іграми: "Ой верbove колесо, колесо", "Ой зелені огірочки", тому що вечорниці відбувалися восени, коли жінки робили все, що потрібно, в тому числі сорочки для Великодня. Всі з нетерпінням чекали це свято, тому що у нашому селі зберігся звичай, що протягом всіх трьох днів цього свята люди приходять біля церкви і беруть участь у Великодніх іграх".

Учениця Варвара Гитеж родом із села Чудей, Україна, яка вчить-ся у Сучавському коледжі імені Міхая Емінеску, розказала про свою участь у конкурсі: "Мене зацікавили всі звичаї, представлені

на конкурсі, але найбільше сподобалися великодні звичаї, представлені дошкільниками з села Вишавська Долина. Вони, хоча такі маленькі, дуже активні та дуже талановиті. Я взяла участь у конкурсі, на якому виступила з піснею «Весільний рушник» та написала есе на тему «Весільна обрядовість села Чудей».

Флоріка Лева, учениця українського лицю імені Тараса Шевченка з Сігету-Мармаціей Марамурського повіту, розповіла про звичай, якого представила вона та її колеги: «Ми представили, як давно робилося весілля в українському селі Вишня Рівна. Слід уточнити, що окремі обряди та пісні збереглися і сьогодні».

Ми показали, як познайомилися хлопець і дівчина на вечорницях, як збиралися робити весілля, обряд сватання і потім весілля з гарними українськими коломийками і специфічними танцями».

Іонела Слусарек, учениця Лицею ім. Еудоксіу Гурмузакі з Радівців, розказала про написаний нею есе: «У моїй роботі я розповіла про ширинку. Це така вишита хустка дівчатами, по кутках і на середині вишиті квіти, птахи та інші символи з нитками різних кольорів. Ширинки дарувалися гостям на весіллях, з якими вони танцювали».

(Далі буде)

Христина ШТІРБИЦ

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ПАНЕ РЕДАКТОР ІВАН КОВАЧ,

Хочу своїм смутком повідомити Вас, що прекрасна учителька, дорогоцінна Пані Сільвія Майданюк в 78-их роках вирішила нелегко, щоб у квітні 2017-го року, коли цвіт всіх садів зачаровує людські почуття і очі, полинути з-між цієї великої краси у безконечні небеса, щоб там зустрітися зі своєю мамою, зі своїм любим батьком, своєю сестрою і з своїм дідом Митром Ріщуком, який у минулих роках був у Негостині справжнім лікарем.

До нього ішли всі ті, яких мучила різна неміч, різний біль, і він натуральними ліками виздоровлював неодного в селі.

Люба Пані Сільвія вже там з ними. Уже там, у тій вічності, де її привітало сяєво небесне, де її привітала небесна краса.

Залишила тут дві доньки, Челіку і Жанету, і свого любого чоловіка, професора Миколу Майданюка, які нині страждають і сльози витирають зі свого сумного обличчя.

І не лише вони переживають цю велику, велику втрату і цю нежданну розлуку, але і вся Негостина, яка поважала вчительку Сільвію, як щось чудесне, щось прекрасне, тому що вона мала знамените відношення до їхніх дітей-школярів і до кожної сільської сім'ї.

Була людина високої доброти, яка може народжується раз у ста літ.

Гарна, як квітка, як лілея розцвіла, була як прекрасна, професійна актриса, виконувала в своїй молодості різні головні ролі у класичних українських п'єсах.

Зіграла у п'єсах: «Безталанна», «Сватання на Ганчарівці», «Дай серцю волю, заведе в неволю», «Панське болото», «Над лиманом», «Ой не ходи, Грицю, тай на вечорниці», «Украдене щастя», і скільки ще їх...

Почувши про цей трагічний випадок, я думав, як можна пережити цю величезну втрату і цей грізний біль?

Думав, чому це все сталося, тож я моливсь, щоб Сільвія була вічна, щоб ніколи не дійшла до якогось нежданого кінця. Але прийшла до мене вістка від Пана Зибія Фрасенюка, що Сільвії уже нема, що вона вирішила жити без жодних турбот в небесному сяєві, де Господь сяє краще від сонця.

З цієї сумної пригоди я написав сумний вірш «Полинув дух Сільвії у небо».

Надрукуйте цю поезію на пам'ять цієї вчительки, щоб ціла Негостина, яка жаліє за нею, бачила, як ми любили і любимо її, яка залишиться в нашій пам'яті на віки вічні.

Дякую, Пане Редактор, щастя Вам і радості, і міцного здоров'я бажаю.

З пошаною Михайло ВОЛОЩУК

ПОЛИНУВ ДУХ СІЛЬВІЇ У НЕБО

Не думав ніколи, щоб ти закінчилась,
Зів'яла, як квітка в степу без води,
Щоб твоя сльоза із небесною злилась,
Щоб ти полетіла, як чайка туди.

Щоб в квітні, коли всі цвіти яскравіють,
Ти зникла з-між них, як з конвалії роса,
Вони за тобою зітхають, жаліють,
Бо ти для них була велика краса.

Піднялась ти у небо, у всевишні простори,
Й слівце не сказала знайомим своїм,
Ти тут залишила своє серце хворе
І двох гарних дочок, і мужа, й свій дім.

Для всіх ти була, як для подарків рожі,
Була така гарна, як зоряний спів,
Тепер біля тебе єднаються сльози
В зітханні великих і в сяєві слів.

Їх в болі сучаснім не можна спинити,
Хоч як би бажала це кожна душа,

Вони добре знають за квітку тужити,
Яка вознеслася з землі в небеса.

Лиш сум залишився у пісні і в слові.
Він певно не вийде за роки із душ,
Його всі відчують у мрії і в крові,
Відчує його кожне серце в селі.

Ніхто не ждав бачить такої могили,
В яку тіло твоє зайде, як в свій дім,
І лишиться там, як горіння новели,
А дух твій останеться в небі святім.

Як про цю розлуку село все почуло,
Уся Негостина і в цвіту сади
Замовкли на мить, мовби з горя заснуло,
Хоч кругом буяли ще люті вітри.

Зайшла в сум великий ціла Негостина,
Такої трагедії й воріг не ждав,
У перший раз бачив, як в саду калина
Заплакала важко, мов світ потопав.

І з серця мого потекли чисті сльози,
Як я про цю драму неждану почув,

Мов сіли в ту мить в мою душу морози,
Мов своє життя я десь вгорі забув.

Тепер з Негостиною будем жаліти
І Бога молити щоночі й щодня,
Щоб там в небесах могла вічно радіти,
Щоб там не погасла її краса.

Але щоб там в небі з святими сіяла,
Щоб вічність зробила її царівною
Щоб квіти від ангелів Божих приймала
Й повагу небесну в Господнім раю.

Вічне бажання Пані Сільвії!

Любі мої!

Посадіть на могилі мою яворину
І не плачте за мною, за мною заплаче рідня,
Я любила вас всіх, а найбільш я любила Україну.

Може, в цьому й щонайбільша провина моя?
Хай буде тобі земля пухом!

Михайло ВОЛОЩУК

XXV-А НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

КЛУЖ-НАПОКА, 18-21 КВІТНЯ 2017-го РОКУ

Роль мови у формуванні і самовираженні особистості величезна. Мова – це магічне дзеркало, невичерпний засіб спілкування. У мові відображено життєвий досвід, сприйнятий людством від давнини до сучасності.

Українська мова є великим надбанням української нації, адже володіння мовою та писемною культурою є ознакою духовного багатства особистості, її інтелектуального потенціалу. Богом подарована нам одна з найкрасивіших і милозвучніших мов світу; мудрість народу зашифрована у слові! Українська мова звучить на всіх паралелях і меридіанах, де живуть українці. Українська мова – це світова мова. І ми може пишатися нею.

Я переконана, що саме школа є тим цілющим джерелом підживлення самобутньої культури українців Румунії, гарантією збереження в її середовищі материнської мови як визначальної ознаки існування національної громади.

З приємністю відзначаю зростаючу активність учнів румунських шкіл та ліцеїв, де українська мова і література вивчається як предмет у щорічних Національних олімпіадах з української мови та літератури. Важливо, що такі олімпіади стали доброю традицією для українського шкільництва Румунії. Її учасники мають змогу не лише зрівняти рівень своїх знань, виявляти свою ерудицію, а й розширяти свій кругозір, стимулювати творче самовдосконалення, продемонструвати здатність пропагувати українське слово та підтримувати в своїх школах і селах осередки української культури.

Насамперед мої слова щирої вдячності – педагогам, батькам, учням – за те, що вони зберегли українське слово, за відданість благородній місії – виховання майбутнього української громади Румунії. Батьківська хата, українське слово, перша вчителька, рідна школа завжди на першому місці у нашому навчально-виховному процесі.

Щиро вітаю керівників шкіл та повітових інспекторів освіти, представників Союзу українців Румунії, всіх, хто сприяє вивчанню рідної мови та солідаризуються з усіма добрими словами, сказаними про вчительство, яке опікується навчально-виховним процесом.

Національна олімпіада – це не лише конкурс, а і свято успіху, і ми з нетерпінням щороку чекаємо на нього. Це – свято юних і свято для юних. Це свято організовано спеціально для учнів, це винагорода за щоденну сумлінну працю, за відмову від більш легкого дозвілля, за подолання труднощів. Тут вшановуються три складові визначного результату: це талант, прихильність фортуни та копітка праця. І учні, і вчителі, і батьки знають ціну великого результату, знають, як це складно, скільки зусиль треба докладати. Значення цього конкурсу важко переоцінити, бо це і нагородження тих, хто власними здібностями досяг перемог, і підвищення цінності навчання та знань в очах колег та друзів, в очах суспільства. За їхню працю наступні учні були нагороджені з боку Міністерства національного виховання Румунії та Союзу українців Румунії дипломами та грошовими преміями:

1. **Василь-Деніс Семенюк** – 7-ий клас – Вишавська Долина, Марамурш – I премія
2. **Клаудіу-Онуц Седоряк** – Кричунів – II премія

3. **Серджиу-Крістіан Шофінець** – 7-ий клас – Ремети – III премія
 4. **Анна-Марі Мачока** – 7-ий клас – Ремети – відзнака
 5. **Наташа Шойман** – 8-ий клас – Бальківці – I премія
 6. **Жессіка-Рахела Білчек** – 8-ий клас – Кричунів – II премія
 7. **Алекс Оштепок** – 8-ий клас – Бальківці – III премія
 8. **Марія-Меделіна Міхайлеску** – 8-ий клас – Ботошани – відзнака
 9. **Деніса-Лорена Козачук** – 9-ий клас – I премія – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – I премія
 10. **Лавінія Лонтя** – 9-ий клас – II премія – Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігету Мармаціей
 11. **Флоріка Лева** – 9-ий клас – III премія – Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігету Мармаціей
 12. **Лінка-Андрея Жігір** – 9-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – відзнака
 13. **Чесара-Ніколета Скіпор** – 10-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – I премія
 14. **Маріана-Анка Бойчук** – 10-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету-Мармаціей – II премія
 15. **Табіта Чобанюк** – 10-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – III премія
 16. **Світлана Перожук** – 10-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігет – відзнака
 17. **Александру-Василь Луцак** – 11-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету-Мармаціей – I премія
 18. **Алін Грігораш** – 11-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – II премія
 19. **Діана-Емануела Хаврільяк** – 11-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету-Мармаціей – III премія
 20. **Наташа-Александра Кіріак** – 11-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – відзнака
 21. **Джеорджіана Нікіфурюк** – 12-ий клас – Ліцей ім. Еудоксіу Гурмузакі – Радівці – I премія
 22. **Меделіна Грігораш** – 12-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – II премія
 23. **Йонела-Діана Годенка** – 12-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету-Мармаціей – III премія
- А ще хочу подякувати панові Івану Гербілю та його команді за те, що саме вони організували в цьому році такий престижний, надзвичайно важливий для українського шкільництва конкурс, тому що цього року ми відзначали 25-річчя Національної Олімпіади з української мови та літератури. Щиру вдячність і нашому депутатові в Парламенті Румунії та голові Союзу українців Румунії панові Мирославу-Миколі Петрецькому за фінансову підтримку з боку СУР та сподівання, що і надалі буде розуміти і підтримувати таку діяльність.

Отож, слава українській мові!

Проф. **Ельвіра КОДРЯ**
Радник в Міністерстві національного виховання Румунії

Іван РЕБОШАПКА

ЩОБ ТА СЛАВА НЕ ПРОПАЛА...

(До цьогорічного свята марамороських добровольців)

Періодичне вшанування марамороських добровольців увійшло в традицію, відколи Союз українців Румунії почав інтенсивніше піклуватися історичною долею тамтешнього і, взагалі, українського населення нашої країни.

Цьогорічне і, сподіватимемося, майбутнє вшанування світлої пам'яті наших однокривних, дуже багато з яких наприкінці Другої світової війни поплавилися здоров'ям чи своїм життям за наше життя і за кращу долю батьківщини – це щиросердний, людський і обов'язковий жест глибокої поваги, яку повинні виявляти теперішній наступні покоління.

В румунських історичних документах засвідчено той факт, що коли Друга світова війна докотилась до північних трансільванських територій, життя тамтешнього населення стало чи не найстрогішим: ще в серпні 1940 р. Трансильванія була вилучена з кордонів Румунії ганебним Віденським диктатом; хортистським режимом було прийнято ряд строгих заходів: запровадження системи ревізії зернових продуктів, встановлення 10-12-годинного робочого дня, продовженого згодом до 16 та навіть 18 годин, оголошення малих зарплат, милітаризація підприємств та введення в ужиток фашистських методів залякування та покарання робітників, узаконення заходу депортування на примусову роботу селян, які відмовлялися працювати в маєтках грофів, встановлення для румунського населення обов'язку працювати по 2-3 дні з конями та возами в лісі і ін.

Марамороське населення намаглося чинити опір нестерпному стану. Представницькі його вихідці відтягалися в глибокі ліси і приєднувалися до партизанського руху, який охопив ряд місцевостей, як Рона де Жос, Вішеул де Сус, Мойсей, Борша, Ремети, Сепинцу і багато інших, як відзначили 1962 р. у своїй статті академік-історик Н.Кондураке та І.Якош «Acțiunile ale patrioților maramureșeni împotriva ocupanților fasciști (1940-1944)» («Analele Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R.», anul VIII, 1962, 4, p. 75-93).

«Іншою формою виявлення глибокої ненависті народних мас Марамурешу до фашизму, – відзначають дані два автори у згаданій статті, – був вступ сотень громадян-патріотів, робітників з підприємств, лісорубів, селян – румунів, мадярів, українців – в ряди Румунської армії та Радянської армії». Слід відзначити, що з-поміж усіх мараморощів, які добровільно вступали тоді у військові лави, Н.Кондураке та І.Якош до румунських громадян-патріотів чисельно включають тільки вихідців з марамороських українських сіл, вказуючи, що «з Поєніле де суб Мунте пішло понад 400 добровольців, з Рускови – 131, з Рони (Вишньої) та Репеді – біля 200, з Реміт – 54

і т.д.», і коментують, що «усіх (їх) об'єднувала глибока ненависть до поневолювачів: «З нас страшенно збиткувалися гітлерівці, – сприймали очевидці спонтанні реакції розбурханих народних мас, – і завжди нас підозрівали, тому, прибувши на фронт, ми вже знали, як маємо їм відплатити». «Фашисти спалили нам хати. Після визволення нашої комуні, – розповідав після повернення додому один з добровольців, – я добровільно пішов «віддячитись» їм за усі злочини». «При від'їзді добровольців з села Ремети, – наводять автори статті свідчення очевидця, – було справжнє свято, бо як жінки, діти, так і батьки проводили їх з великим задоволенням. Добровольці вирушили із села зі стягом в руках».

У запеклих боях багато українських марамороських добровольців-патріотів, як по-справжньому уважали їх 1962 р. Н. Кондураке та І. Якош, полягло героїчною смертю, а після закінчення війни мало хто повернувся додому нескаліченим.

Ці потрасаючі події глибоко зворушили душу всіх домашніх, які зі щемом серця дізнавалися про загибель когось з рідних, друзів чи знайомих, або зі сльозами в очах зустрічали поранених, що верталися додому. Душевні переживання, породжені воєнними подіями й трагічними наслідками, вилились у свіжих переказах майже документальної точності, на першому плані яких висувались конкретний вчинок, доля певного учасника чи групи учасників воєнних подій. Таких переказів у марамороських селах зараз же після війни, безперечно, зустрічалося безліч. Велика шкода в тому, що всі ці свіжі розповіді, сповнені деталей та душевного збудження, не було зібрано. З часом велика кількість подробиць «відсілася», а у формі спогадів передавалося лише найсуттєвіше, яке з часом поступово втрачалося, і тепер, після 72 років від закінчення Другої світової війни уже мало чого можна почути в усних розповідях. Тому-то ці, може, останні сьогоднішні «відлуння» подій конче слід записати, щоб вони служили нащадкам як приклад відданості своєму народові й батьківщині.

Враження від воєнних подій та їх трагічних наслідків, згідно з існуючою в марамор-

рощині (взагалі, в Карпатах) тенденцією зображувати у віршовій формі 14-рядкової «гнучкої» коломийки різні випадки з життя людей, з часом одержали загальну назву «новин». Як відзначав 1969 р. Юра Курак з Бистрого, в селах, що докола Полян, «аж помре хто, утопиться або станеться якась інша «новина» в селі, так скоро уже після цього і нова пісня готова». Подібних пісень-«новин» зразу після війни можна було почути дуже багато. Вони були своєрідними віршованими літописами (в українській фольклористиці їх названо «піснями-хроніками», а в румунській – «віршованими репортажами», яких в румунів незрівнянно менше ніж в українців).

Жаль, що ні свіжопосталі пісні-«новини» не були вчасно ніким зібрані. Відрадним однак є той факт, що вони довше ніж перекази збереглися в усному побутуванні, але з часом, коли вже гей пізно дехто почав їх записувати, виявилось, що дані пісні, пройшовши часовий відсіюючий «фільтр», втратили «подобу» первісних «новин», у певній мірі «класицизуючись». Все ж таки їхні тексти відтворюють послідовність розгортання воєнних подій, а на цьому фоні – трагічну долю воєнних учасників. У записаній, наприклад, 1974 р. в с. Бистрий від 57-річного Михайла Романюка пісні потрясаючі картини Другої світової війни зображені за допомогою існуючих у фольклорному «арсеналі» мотивів:

*Та ой коли була война
Та й велика туга,
Ой канони заgrimіли,
Земня ся кинула.*

*Ой канони заgrimіли,
Кулі засвистали,
Не одні там легіники
На земню упали.*

*Ой прийшли санотиці
Та їх позберили,
Та без попа, та без дяка
В земню наметали.*

У записаній того ж року в Полянах від 52-річної Марії Пекури пісні про від'їзд «полонинських легіників» на війну використано так звані «бродячі строфи», пристосовані до місцевих обставин:

*Сумна вістка розийшлася, –
Людей засмутила,
Бо країна на країну
Войну зголосила.*

*Ци ви чули, чесні люди,
Таку новиночку,
Што полянські легіники
Ідут на войночку.*

(Далі буде)

Карашсеверінський український мішаний хор «Голос українців» – на Шевченківських святі в Бухаресті

Недавно сформований Карашсеверінський український мішаний хор «Голос українців» дістав запрошення виконати свою місію у Бухарестській організації СУР із нагоди відмічення дня народження видатного українського національного поета Т. Г. Шевченка.

Вираз «недавно сформований» відноситься періоду кількох уже років, коли хор «Зелена ліщина» та хор «Барвінок» почали занепадати, а карансебеська «Червона калина» потребувала зміцнення. То ж із цих трьох колективів здійснився мішаний хор «Голос українців», який уже понад вісім років «щебече» по всіх кутках нашої батьківщини, Румунії, там, де живе українське населення.

«Голос українців» відомий усім банатським куткам, відомий марамурським високим горам, знайомий із сучавськими буками, знайомий із тутьчанськими хвилями Дунаю та чорноморськими бризами.

Банатські, марамурські, буковинські або тутьчанські сцени дали нескупо художньої відваги хоріві «Голос українців» для виконання української народної чи авторської пісні та колядки. Всі ці згадані умови витворили хоріві майстерність виконати своє завдання на сцені.

Із такими думками, на запрошення пані Ярослави-Ориси Колотило, голови Бухарестської організації СУР, бувшого радника у Міністерстві Культури для української національності Румунії,

вирушив у далеку дорогу до Бухареста, Карашсеверінський український мішаний хор «Голос українців» 28-го березня 2017-го року.

Гарний, новий, ясної краски мікробус з фірми копашилянина Івана Шутака, під назвою «Надіна», о 12-ій годині із свого карансебеського «гнізда» до Бухареста.

Дорога була довга, але нова машина, добрий настрій тих двадцяти членів хору, відмінна конструкція шосейної дороги, полегшують отримати мету колективу, а саме – благополучно доїхати до Бухареста.

...Погода чудова, природа гарна дає змогу пасажирам мікробуса чим більше побачити і оцінити навколишнє.

Скоро кінчається карансебеська територія і починає «Плугова долина». Тут уже крайєвид значно побільшений. Нас супроводжують високі гори, на яких ще панують довгі і широкі смуги снігу, що не дозволяє теплоті поширюватися безмірно.

Невелика річка старається то перебігати, то почекати мікробуса.

Незабаром буде видно курортне містечко Геркулани, місцевість, яка ніколи не має відпочинку: одні люди приходять, інші відходять.

Сонечко далі світить і ogrіває всю природу, покриту високими й різними лісами, а на долині де-не-де можна бачити групки жовтих квітів, які сповіщають недалеку весну.

Якийсь час можна бачити тільки природу, але незабаром появляється місцевість Топліца, у якій багато хат, а в підніжжі – річка, яка завжди спішить до Дунаю.

Тут недалеко вже і місто Оршова, якого затока служить для риболовів, які цілими годинами чекають, мають терпіння, щоб

рибка промкла їхній гачок. І дійсно, навколо затоки видно було багато риболовів, у яких неперестанний намір «замінити риблячі умови з води у горнець».

Ось уже появилoся і місто Оршова, якого можна назвати «городом героєм», маючи на увазі багату історію, яка охоплює і підводну місцевість, і сучасну місцевість, яка весь час усміхається зорям нового міста. Де-не-де можна знайти якусь людину, яка б розказала коротку історію бувшого міста Оршова та острова «Адакале», про яких давно уже забуто.

У продовженні із нашим мікробусом тихенько рухається і Дунай, на якому видно, як щось рухається – то маленькі пароплави, то човни.

Теж паралельно із шосейною знаходиться і залізниця, про яку можна багато сказати, починаючи від минулого століття і аж по сьогоднішній день, про її героїв, які здійснили проект і про тих, які її будували для того, щоби легше відбувався транспорт.

Проїжджаючого ще зустрічає і величезний «обект» – Гідроелектростанція «Залізнi ворота», яка забезпечує електричний струм для великої території Румунії і сусідньої країни Сербії.

Продовжується поїздка хору «Голос українців» шосейною дорогою, яка пливе ольтянськими та мунтянськими полями, зустрічаючи гарні села і міста, а на кінець-кінців поїздка зупиняється у Бухаресті, біля недалекого північного вокзалу.

На другий день було запропоновано відвідання пам'ятника Тараса Григоровича Шевченка, який знаходиться у парку Герестриу. Ця прогулянка була дуже корисна з усіх боків. По-перше, корисна для наших хористів, які ще не бачили ні чудовий парк, ані стільки людей, які назбиралися біля згаданого пам'ятника, а по-друге, – таку чудову програму, яка відбулася на згаданому місці. Тут зібралися майже всі художні колективи, які мали виступати на концерті, що мав відбутися після обіду. Значить, тут прибули: мішаний хор «Голос українців» із Караш-Северіна, Мішаний хор «Голос Негостини» із села Негостина, Сучавський повіт, художні колективи із України, Одеська область, та ін. Керувала цією подією пані Ярослава-Орися Колотило. Тут були промови відносно життя і творчості Т. Шевченка, декламувалися його вірші і поеми, співалися пісні на Шевченкові слова, з яких не бракувала ні пісня «Рече та стогне Дніпр широкий», ані чудовий «Заповіт». Тут відбулися історичні знайомства, які роками будуть згадувані. Тут знімалися колективи, поодинокі, по двоє, по троє і т. д. Відбулася подія, яка останеся у пам'яті присутніх надовго.

Після згаданої події хор «Голос українців» разом із знайомими і незнайомими гостями, відвідав приміщення Бухарестської організації СУР. Тут відбулася дуже корисна подія, де голова організації пані Я. Колотило познайомила гостей із програмою приміщення, із своїми зв'язками з іншими організаціями.

(Далі буде)

Іван ЛІБЕР

БІЛЬ ТА РАДІСТЬ ЗА УСПІХИ ПИСЬМЕННИКА МИХАЙЛА-ГАФІЇ ТРАЙСТИ

Інтересно, як у житті можуть бути близько біль, радість та успіх. Як відомо, місяця травня відзначається День перемоги над фашизмом, завершення Другої світової війни. До закінчення війни допомагали і наші добровольці з Мараморощини, включно з Рони. Багато з них не вернулися із фронту, а з тих, що вернулися, багато вже померли. Залишився в житті до цього року останній доброволець – Михайло Трайста, батько нашого поета, прозаїка, драматурга Михайла-Гафії Трайсти.

На другий день на Великдень, разом із сім'єю і багатьма приятелями односельчанами, з великим болем Михайло Г. Трайста відправив свого батька в останню дорогу. На похорон прийшов з вінком квітів і наш депутат Микола М. Петрецький з дружиною та голова Марамороської організації СУР Мирослав Петрецький з дружиною, учителі і викладачі села. Хоча батько вже був стареньким і в останній час був хворий, відхід його навіки спричинив його синові великий біль і смуток.

Але, як часто буває в житті, після болю іде й радість. Писменник, драматург М. Г. Трайста запланував до того, щоб сталося горе, на запрошення голови СУР, представити свою п'єсу на румунській мові «Ibovnișe cu ochi de Maratimeș» на сцені в Сігеті (22 квітня 2017) та у Верхній Рівні (23 квітня 2017), у тиждень після похорону батька. П'єса М. Г. Трайсти була зіграна акторами Культурного товариства «Про Арт Слатіна. Режисер – Ніку Іоан Попа. П'єса мала великий успіх як у Сігеті, так і у Верхній Рівні. Насамперед, у своїм селі побачити свою творчість, поставлену на сцені, Міші Трайсті принесло велике хвилювання, головню й тому була тут присутня і його вчителька п. Гафія Дзябенюк. Зал Будинку Культури був повний.

Відкрив цей культурний захід голова Марамороської організації СУР п. Мирослав Петрецький. У своїм слові учителька Іляна Дан згадала про недавно помершу учительку Марту Боту і про останнього добровольця Михайла Трайсту та попросила присутніх відтримати кілька хвилин мовчання на їх пам'ять. Потім коротко розказала про творчість Михайла-Гафії Трайсти. У своїм слові пан М.-Г. Трайста, схвилюваний, сказав про свою радість представити на сцені свій твір у рідному селі. Він подарував букет квітів своїй учительці Гафії Дзябенюк із своєю подякою за її невтомну працю на полі навчання.

Про творчість М.-Г. Трайсти, а головню про його п'єси, про співпрацю, підкреслив і режисер Ніку Іоан Попа. Він із своєю групою виконав на сценах й інші п'єси, написані на цей раз драматургом Михайлом-Гафією Трайстою, і очікує нових його творів.

І почався спектакль! П'єса «Ibovnișe cu ochi de Maratimeș» викликала бурхливі оплески весь час. Хоча олтенці, вони зіграли бездоганні ролі мараморошців. Може де-не-де і перебільшили деякі «негативні» сторони персонажів. Але сюжет п'єси трагікомічний був зрозумілий глядачам, присутнім. Весь зал оплатив М.-Г. Трайсту великими і довготривалими оплесками. Послідували похвали молодого драматурга-роняця, фотографії його на сцені з артистами, головою Марамороської організації СУР М. Петрецького, своєю учителькою Г. Дзябенюк, заступником мера і близькими приятелями.

Чекаємо вас у Роні ще багато разів, можливо, і з п'єсою і на українській мові. Успіхів вам, Михайле-Гафіє Трайста, у творчій діяльності.

ГУЦУЛЬСЬКА МІРА В УКРАЇНСЬКІМ МАРАМОРОСЬКІМ СЕЛІ БИСТРИЙ

Давня традиція, що існує в українських мараморо- ських селах, а також і в румунських, під час збирання овець на полонини, організуються різні церемонії, зокрема релігійні, перше доїння овець, щоб знати, яку частку молока, чи молочних продуктів, має дістати кожний господар, який передає свої вівці у стаю. З цієї нагоди в деяких селах організуються різні культурні заходи, що перетворюються в громадах на свята. Це взагалі відбувається в травні місяці на Святого Юрія.

Традиційне свято Гуцульська міра в селі Бистрий відбулася в суботу, 13 травня 2017 р. До села прибули гості, артистичні гуртки з різних українських сіл Мараморощини.

Були присутні від Союзу українців Румунії депутат, голова Микола-Мирослав Петрецький, почесний голова СУР Степан Бучута, голова Марамороської повітової організації СУР Мирослав Петрецький, перші заступники голови СУР Василь Пасинчук та Віктор Симчук, голова Ботошанської організації СУР, члени Ради СУР із Сату Маре, Сучави та Бухаресту, Ярослава Колотило, голова Бухарестської організації СУР, Василь Бучута, заступник голови Сатумарської повітової організації – скарбник Ради СУР, Ілля Савчук, голова Сучавської повітової організації СУР. На події були присутні всі голови місцевих організацій СУР, із Полян – Штефан Кіфа, із Кривого – Іван Рекало, із Рускови – Пінтя Марічек, із Красного – Юра Мочерняк, із Верхньої Рівни – Елек Опрішан, із Луга – Марія Чубіка, із Сігету – Михайло Лаврюк і заступник голови СУР Анна Самбор із Луга.

Була присутня українська делегація із Верховинського району Івано-Франківської області на чолі із заступником голови районної держадміністрації Ярославом Скуматчуком, який прибув разом із своєю дружиною Любою та ще з однією сім'єю – Роман Стефанюк та дружиною Іваною. Роман Стефанюк – директор Гринявського лісового господарства, що на Верховині. Вони прибули не з порожніми руками, а і знаменитою артистичною групою, капелю «Черемош», під проводом заслуженого працівника культури України Миколою Ілюком. Група виконала багато народних українських та румунських мелодій на різних музичних інструментах.

Учасники цієї культурно-виховної події, між якими треба згадати не тільки членів артистичних

груп з українських сіл Мараморощини, але й з буковинських сіл Ботошанського повіту – Рогожеит та Киндеит, та із Сучави – гурт «Свекрухи» на чолі з головою міської організації СУР пані добродійкою Лучією Мізюк, дочкою села Бистрий.

На сцені в Бистрім виступали всі ці групи, а з Ботошанського повіту була і танцювальна група села Рогожеит «Веселка» та інструментальна група – фанфар – із Киндеит. Приємно було послухати соліста Василя Скутельника і його акомпаніатора на акордеоні Соріна Шовкалюка. Був присутній і Юра Пережук з дружиною із Серету.

Всіх гостей приймав голова села примар Василь Дучук і деякі члени сільської ради. Був присутній теж повітовий радник Микола Мішулик із села Вишавська Долина, що належить до Бистрого як комуни.

Відкриття події відбулося перед Будинком культури, поблизу якого споруджений пам'ятник героям попередникам, на якому на румунській мові є такий напис:

«Glorie eternă celor care prin fapta lor ziditoare ne-au netezit calea».

Тут перед пам'ятника відправилася панахида, служена отцем-парохом Іваном Юрчою та отцем-пенсіонером Іваном Арделяном.

Промови та культурна подія відбулися в залі Будинку культури, тому що хмари вже наблизилися до нас і незабаром пішов дощ.

Після промови голови СУР, примаря та голови повітової організації СУР Мараморощини взяла слово дочка села Лучія Мізюк, Ярослава Колотило із Вишавської Долини та радник в повітській Раді Мараморощини Микола Мішулик. Всі в своїх промовах згадали початок цієї події і не забули згадати і про першого співорганізатора Гуцульської Міри, бувшого голови сільської організації СУР – Бистрий Дмитра Коренюка.

За звичаєм, вівчарі та гості на кінець «посвятилися» і чаркою горілки та вина після смачних страв, варених у казані, приготовлених власником ресторану паном Мадяром.

На другий день у неділю ті самі учасники, що були у Бистрім, направились до найбільшого українського села Русь-Поляни, щоб відсвяткувати день добровольців Другої світової війни. Але про це – в іншому номері часопису «Вільне слово».

Степан БУЧУТА

Успішний захід Форуму української молоді Румунії в Клуж-Напоці

З 28-ого квітня і по 1-е травня у Клужі відбулася дуже важлива подія, організована Молодіжною організацією СУР – перший Національний форум української молоді Румунії. За словами голови МОСУР і організатора заходу Лівіу Романюка, ідея провести його в Румунії виникла ще у Вінниці, коли в минулому році делегація українців з Румунії взяла участь на Форумі української молоді діаспори – «Вінниця 2016».

На відкритті Форуму були присутні високоповажні гості: голова СУР Микола-Мирослав Петрецький, який привітав всіх учасників, заохочуючи такі ініціативи, тому що «Молодь – наше майбутнє», уточнив, що всі заходи, організовані СУР, незважаючи, на якому вони рівні, – локальному, місцевому, національному, чи міжнародному, – спонсоризовані Урядом Румунії. Говорячи про це, він зазначив, що в Румунії дуже ціняться національні меншини і всім, без винятку, Уряд Румунії допомагає зберігати культуру, традиції й мови національних меншин.

Григорій Тіміш із Чернівців, українець, який прекрасно володіє і румунською мовою, в своїм слові на обидвох мовах сказав, що підтримує такі ініціативи і буде намагатися отримувати підтримку також і від українського Уряду зорганізувати наступного року подібний форум і в Україні, бажаючи побачити щонайбільше молоді на цьому Форумі.

Анна Крисюк, яка заснувала журнал *Business Woman* і дитячий проект *Діти просять миру*, приїхала до Румунії не сама, а з групою дітей із самої зони АТО, якими вона дуже пишається, тому що недавно вони увійшли в Книгу Рекордів України, – виготовили рекордну кількість писанок – 8 000.

Виступи шановних гостей чергувалися веселими танцями і співами. Ансамбль «Червона Калина» із Сучави (Негостина) фактично зачарував своїми українськими танцями публіку. Анна Крисюк сказала навіть, що і в Україні рідко побачиш такі гарні українські танці. Дві дівчата із групи Анни, Ліза і Карина, заспівали по одній пісні. Вони обидві дуже талановиті дівчата, їх голоси зігріли душі всіх присутніх. В кінці виступив відомий гурт «Червона Калина» із Мараморіша під керівництвом Мирослава Петрецького, який проспівав кілька українських пісень.

На другий день всі учасники були присутні на презентації Анни Крисюк, яка розповіла про її досвід, а почала свою презентацію із свого роду цитати: Найвдаліша інвестиція – це талановиті діти та молодь! Вона представила багато проектів, які відбулися під її керівництвом. Одні з найвизначніших – це: вже п'ятиразове «попадання» до Книги Рекордів України, різні талант-шоу – танцювальні і музикальні конкурси, соціальні реклами. Через її розповідь вона хотіла передати хоча б частинку її досвіду і навчити, як популяризувати нашу ще молоду МОСУР.

Другий виступ був присвячений тільки одному проекту. Йонела Глоцук презентувала свій проект, в якому беруть участь учні. Вони виготовляють писанки за давніми традиціями, у них якнайменше три техніки, за якими можна розмалювати яйця. Проект проходить уже другий рік, і завжди напередодні Великодня.

Після обіду всі учасники Форуму вийшли надвір, одягнені у вишиванки, щоб зняти відео. Учасників навіть не налякав сильний холод, який покрив увесь Клуж. Учасники робили живий тризуб, і намагалися в унісон вигукнути декілька мотто: «Тризуб – це Україна!», «Ми гордимось тим, що ми українці!».

На третій день відбулася екскурсія у Копальню Турда. Вражені красою румунського туристичного місця, всі, незважаючи на досить низьку температуру в Копальні (10 – 12 градусів), уважно слухали екскурсовода. Всі учасники Форуму лишилися задоволеними проведенням події, а дітки з України були зачаровані красою Румунії. Ми з нетерпінням чекаємо наступний «Форум Української Молоді Румунії», щоб побачити, як вирости наші СУР і МОСУР. Тим часом ми закликаємо всіх молодих українців не сидіти, склавши руки, а активно брати участь на всіх заходах, організованих не тільки Молодіжною організацією Румунії, а й усім Союзом українців Румунії.

Кріна-Мадаліна ГРІНЬ

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ПАНІ АННА ГЛОДЯН-МИРОН

Народилася пані Анна 14 лютого 1940 року у селі Луг над Тисою, де і провела своє дитинство та перші шкільні роки, тобто I-IV класи.

Учителем тоді був покійний пан Іван Мануляк.

Після закінчення початкової школи продовжила в місті Сігеті V-VII класи, так як і більшість лужанських та кричунівських учнів.

Через кілька років почала працювати у сільраді ком. Бичкова та здавати заочно VIII-XI класи у місті Сігеті.

Вона пам'ятає, як важко було вчитися вечорами, коли повернулася із Сігету додому. Поїзд не зупинявся у Лузі, а їм приходилося їти кілька кілометрів кожного дня пішки.

Після закінчення ліцею працювала, два роки вчилася в Педагогічному Інституті, відділ для виховательок, у місті Бая Маре.

Почала працювати у городчику (дитсадочку) від 1964 року і до пенсії.

У цей період вона одружилася із лужанським парубком Михайлом Мироном. Опісля сім'я збільшилася, бо пані Анна народила донечку – Славку – 1983 р.

Вона, їхня донечка, ошчасливила молоду сім'ю, а вже через сім років закінчила початкову та середню школу та поступила у ліцей ім. Драгоша Воде у місті Сігеті.

Після закінчення ліцею вчителювала у лужанській восьмирічці, а згодом віддалася за доброго українського хлопця Михайла Корсюка із Луга. Це було 1981 р.

А 1983 р. у молодій сім'ї народився синок – Михайлик-Мирон.

Після кількох років сім'я збагатилася ще одним членом – 1987 р. – донечкою Ларисою-Славкою.

Вона закінчила ліцей ім. Драгоша Воде.

Тепер, ще молода сім'я Славки та Михайла, радіє і гордиться своїми дітьми: Михайликом, який став архітектором і працює у місті Клуж-Напоці.

Він одружений. Його дружина теж архітектор. Донечка – Лариса-Славка – закінчила у Лузі I-IV класи, опісля у ліцеї ім. Драгоша Воде V-XI.

Поступила на факультет філології і працює у м. Клужі в міжнаціональній фірмі.

Їх батько, Михайло Корсюк, закінчив ліцей – український відділ – у ліцеї ім. Драгоша Воде.

Працював на лісокомбінаті багато років. Тепер у нього своя фірма.

Пані Славка працює у галузі лісництва з 1989 року в м. Сігеті.

Вони – Славка та Михайло – гордяться своїми результатами та добрими дітьми, які люблять рідне село, до якого часто приходять, люблять свою бабусю та своїх батьків.

Я бажаю всім членам сім'ї міцного здоров'я, успіхів у праці та людського щастя!

Марія ЧУБІКА

РАХМАНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

Рахманський Великдень – це дохристиянське свято, яке на Гуцульщині святкувалося з незапам'ятних часів. Про це свято змалку чув, бо про нього йшла бесіда між старшими людьми. Прошли роки, настали інші сили, інші політичні події, які дозволили знову людям відвідати різні держави, вперше сусідні, а далі європейські і цілого світу, і так мені вдалося з України здобути літературу, яка мене інтересувала. Мене захопила література, головною Гуцульщини. Поступово я створив маленьку бібліотеку тільки українською мовою, починаючи з Історією України, Історією Буковини, Історією Гуцульщини, матеріалами про традиції, звичай-обичай та обряди, та продовжуючи з народженням, хрещенням, одруженням, виховуванням дітей і, нарешті, з останнім циклом – життям-смертю.

Багато із прочитаного порівнював із життям моїх односельчан. Інформацію з життя гуцулів, з допомогою головних редакторів часописів СУР, надрукував і, протягом часу, мої читачі мене підбадьорювали писати про реальну історію і життя горян.

Кілька років тому я прочитав роман «Іванчик» Петра Шекерика-Дончиків. Хоч я і гуцул, володію гуцульським говором, але признаю, що прочитав цей об'ємний роман нелегко, бо він написаний гуцульським говором 30-их років ХХ століття. Тільки його інтересні події, звичай, приказки та народні звичай

та обряди мене захопили і закінчив його читати з великою утіхою, задоволенням, бо майже все було без фіктивності, а розгортання подій наче було б в моєму рідному гуцульському селі Ульма.

Із цього роману я дізнався детально про Рахманський Великдень на Гуцульщині.

Рахманський Великдень припадає у чотири тижні від Живної середи (середа Страсного тижня, тобто середа перед Воскресінням Господнім). Цього року Рахманський Великдень святкується у середу – 25 травня.

Колись на Рахманський Великдень були в підгірських містечках великі рокові ярмарки. «Єрмарок у Рахманський» – головною на вівці. Цей ярмарок був останнім у весняну пору. Петро Шекерик-Дончиків у своєму романі «Іванчик» каже, що горяни дуже шанували це свято, ніхто не працював на полі, бо та земля не буде родити сім років!

Про Рахманів і Рахманський Великдень люди говорили по-різному, існували щодо цього різні перекази. Ось один уривок з одного переказу: Далеко звідси, на сході Сонця, за синіми морями є гори й великі скали, оточені зі всіх боків голубими водами-морями, до яких ніхто не може добутися, навіть птаха туди не долетить.

(Продовження на 13 стор.)

Юрій ЧИГА

ВИСТАВКА НАРОДНИХ УКРАЇНСЬКИХ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В ПОВІТІ ТІМІШ

Мистецьке ремесло почало розвиватися з давніх-давен, а після ХХ-го ст. вже появились різні виставки, базари, ярмарки, де можна знайти надзвичайні речі, вироблені талановитими і здібними руками майстрів.

Така виставка відбулася і в м. Тімішоарі в Музеї села, біля Української хати 29-го квітня ц.р. – V-ий випуск.

Хочу згадати, що ініціатором події спочатку була і є пані Михаєла Бумбук, редактор TVR Тімішоара, яка завжди старається, разом із головою організації СУР Тіміш п. Юрієм Глебою, все провести успішно. Головний організатор СУР – голова Микола-Мирослав Петрецький і голова Тіміської організації Юра Глеба. Після відкриття події голова повітової організації Тіміш ласкаво привітав гостей, всіх присутніх! Були офіційні особи м. Тімішоара, комітет організації СУР, голови сурівських організацій п. Тіміш, багато українців, румунів, журналістів, представників телебачення з м. Тімішоара. Всі в промовах виразили гарні слова, присвячені тим, котрі витворюють чудову майстерність, котрі продовжують і передають її молодому поколінню. Директор музею села Дан Радослав від душі поздоровив українську меншину, яка старається зберегти багатство їхнього ремесла, так само п. Радучірїана Поп з боку Радіо Тіміш (редактор), п. Симону Лібер-Лакранжан, редактора з боку української передачі. Далі п. Ю. Глеба передав мікрофон п. М. Бумбук, яка старалась представити виставку і всіх митців, які проходили попри всі стенди з експонатами, а п. Ю. Глеба представив гостей з п. Караш-Северіну. З м. Аніни прибув Всеволод Вершигора, голова місцевої організації. З Буковини – делегація на чолі з п. Іваном Боднарем, бувшим головою СУР Сучава, з п. Арад п. Гаврило Микулайчук, і багато українців з п. Тіміш.

А п. І. Боднар з гарним виступом збагатив виставку картинами художників з 10 держав Європи, подякував за запрошення, бо мав можливість в перший раз бути в Банатському краї. Проф. і художник сказав, що вирізав прекрасний буковинський пейзаж і подумав збагатити виставку творців. Між словами сказав, що жаль, бо забувається рідна мова і потрібно єднати всіх діячів для розуміння в українській меншині і родині, і має в плані зробити рушник єдності, зберігати і продовжувати нашу традицію, яка починає від душі. З села Палтіну – Сучава – дві буковинки виклали багато гарних писанок, бо їх майстерність завоювала і зачарувала всю Європу, і не тільки, здібних жінок. Аурелія Чуверка і Ауріка Анеч розказали, переживали, як почали змалку, потім в школі, і так полюбили, що без такої праці не можуть жити, принесли і інструменти, які потрібні для вироблення моделей, кольорів, всіх писанок, вони ж надзвичайні!

Потім відвідали стенд українців з Марамороцини – села Бистрого – Марія Юркуц, її дочка Лучія Бойчук, їх мужчини і внуки з кроснами, показали, як тчуть і тепер різні килими,

і великі, і малі, щоб ставити їх на стіни, вишивають гарні сорочки з пацьорками для молодих дівчат, крім того, приготували українські страви – кремзлики, паски, калачі, які печуть для молодих, різні калачі – крученики з горіхами, маком, фанки і палінки твердої з Бистрого. Разом з ними була і їх мама, яка живе в Банаті, – село Раковіца – вже кілька років.

Приблизились до виставки п. Марія Крішан з Готлобу п.

Тіміш разом з п. Одоєю Корнищан, голова організації М. Крішан, яка виробляє гарні вінки і віночки дівчатам, танцюристам, використовує різнокольорові стрічки, творить гарні квіти і шиє старанно нитками оброблені кольори, адже для одного вінка потрібно приблизно день з половиною часу, залежить від моделі.

Потім направились до виставки п. Іяна Теслевич з Лугожу, п. Тіміш, яка має швейну майстерність, – це її хоббі ще змалку в батьківській хаті. Почала вишивати малі речі, а пізніше стала моделером. Виробляє костюми (українські моделі) з центральної України, із Закарпаття, гуцулки для молодих і багато іншого. Між українськими творцями був присутній і Петро Арделян з м. Тімішоари, колекціонер давнього одягу з Марамороцини, яку носили молоді дівчата і хлопці, – давня ноша. Діти, учні з школи Варіаш і Драгоміреши малювали на кераміці різні сувеніри, розписували квіти, гарні моделі, а талановитий художник родом із села Зоріле, який живе в Тімішоарі, Борис Коваль-Лепей, молодий карикатурист, виконав гарні портрети молодим дівчатам і хлопцям. Доньки п. Мікулайчука Гаврила з Араду показали, як виробляються різні речі з глини, бо «глиняні» руки уміють чудово творити.

Пані Марія Шулдак з Дарови – Тіміш – має хоббі шити, вишивати одяг, костюми народні для ляльок, різний одяг для кожного повіту країни, вона і співає українські пісні-коломийки, продає ляльки і на замовлення.

Підтримували атмосферу в той святковий день, де зберегла крхта української традиції. Вокальна група села Драгоміреши розвеселила всіх присутніх українськими піснями. Потім колектив «Реметянка» виконав гарні мелодії на інструментах, а сім'я Грінь проспівала українські пісні, коломийки, а молода співачка Ніколета Грінь виконала на скрипці коломийки вішовенські й інші, а потім банатські гуцули – з гарними мелодіями, і співаки, які підтримували радість і веселість. Хочу на закінченні сказати і так: «Бог обдарував одних людей таким талантом, щоб вони творили чудеса, з їх рук виходять речі, які творять душею, потім ставлять на матеріал, і виходить щось надзвичайне, вони вразливі, чутливі, відчувають душевно. Всі речі, вироблені талановитими руками, наповнили наші душі радістю!

Анна БЕРЕГІЙ

РАХМАНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

(Закінчення. Поч. на II стор.)

На тій землі осілися дванадцять людей-Рахманів, і вони там покутують за нас всіх грішників, аби вирятувати світ від зла і біди. Вони живуть самі, як чинці. Жінок у них немає. Вони постять цілий рік, а скоромлюються тільки один раз на рік. Ці Рахмани навіть не знають, коли у нас Великдень, а коли на наш Великдень кине у воду шкаралупу яйця і та шкаралупа попливе до Рахманів, тоді вони дізнаються, що у нас Великдень, що воскресла правда на світі, котру Рахмани хочуть, аби була на цілому світі. Вони тому дуже радіють і в той час вони святкують свій Великдень, ділячись одним яйцем на всіх дванадцять. Тільки вони споживають скорому. Якби були такі на світі люди злагідні і щирі, як тоти Рахмани, котрі діляться одним яйцем і бути задоволеними і насиченими, тоді люди стали би Рахманами, тоді на світі був би лиш один Великдень і одна правда запанувала би на землі. Був би гаразд і достаток, якби був Рахманський Великдень один для всіх і одна правда на світі.

Так описав це свято Петро Шикарик-Дончиків в своєму романі «Іванчик» і в «Гуцульському календарі за 1925 рік».

А чи пам'ятають про це свято українці-гуцули зараз?

Думаю, що одні знають, головню старше покоління, головню на Галичині, де і в Церковних календарях знаходимо це свято, бо зазначено, як вже було сказано, зірочкою і подається пояснення, що свята, зазначені зірками, не такі важливі, можна працювати в ці дні, а хто має можливість молитися, святкує так, як і свята, зазначені червоним хрестиком.

Тому кілька років я читав у журналі «Верховинські вісті», що виходить у районному Верховинському центрі, інтерв'ю фольклориста, керівника відомого у світі родинного самодіяльного народного танцювального колективу із села Віпче – Галичина –

пана Михайла Ванджурика, який підтверджує, що гуцули святкують і Рахманський Великдень, стараються цього дня нічого важкого не робити і не шити, не працювати на землі. Пана Михайла Ванджурика знаємо, бо він із своїм танцювальним гуртом був на фестивалях в Ульмі і Палтіні в 2001 і 2002 роках, а я із сторони Союзу українців Румунії їх зустрічав на перехідному пункті Ульма-Руська і під час фестивалів був на їх розпорядженні.

Задля справедливості, треба сказати, що Рахманський Великдень – свято, яке в Карпатах потрохи відживає, але здебільшого формально додержуючись звичаю.

В легендах про Рахманів – понад тисячу років. Це свято є залишком дохристиянських вірувань українців. На початку ХХ століття це свято було досить поширене: його описи зібрані у Карпатах, на Поділлі та Львівщині, на Київщині та Полтавщині, Черкащині та Херсонщині.

У «Гуцульському календарі», що виходить в СМТ (село міського типу) – Верховина Івано-Франківської області, на ст. 94, де йшла мова про різні призабуті свята та звичаї, С. Капустинська – завідувач відділу науково-методичного центру культури і туризму Прикарпаття, висловила: «Походження рахманів покрито пилом історії. Дослідники кажуть, що легендам про таємничих підземних праведників більш як тисяча років. Одні вчені стверджують, що рахмани – це кімерійці, які є прапрапредками українців, і що вони переселилися в Індію. Інші вважають, що рахмани – це не хто інший, як брахмани – індо-арійські жерці. Отож, так чи інакше, це наші предки, про яких збережено навіть писемні згадки. Так, у давньоруському літописі «Повість минулих літ» сказано, що на далеких островах живуть «брахмани», які «не творять ніякої злоби».

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

14 травня на 69-ому році життя відійшов у вічність колишній викладач української мови та літератури Гімназійної школи села Верхня Бродина, що адміністративно належить до громади Извоареле Сучевей, що на Південній Буковині – ПЕТРО МИХНО.

Мов спалах зірничі, промайнуло життя Петра Михна, який поєднував любов до справи, до учнів. Син заможного господаря Костянтина Михна із села Кругла, що належить до громади Молдова Сулиця, учитель у Верхній Бродині в трудні післявоєнні часи виховав сина Петра в душі любові до праці і дітей.

Учителі-українці Сучавщини шанували покійного Петра з Верхньої Бродини, того села із Гімназійною школою, що на понад 1000 м. висоти над рівнем морем, там, де тільки він особисто врятував скасування навчання рідної української мови. Пам'ятаю дуже добре, як у ті часи учителі-українці говорили, що Петро врятував свою посаду, а тепер можемо сказати, що в першій мірі були врятовані діти.

Покійний працював 35 років тільки на кафедрі української мови та літератури, предмету, який з 1962 р. почав поступово зникати, залишився тільки у восьмирічках Негостини та Верхньої Бродини, а у Бальківцях – тільки в I-IV класах.

От чому шанували енергійного викладача Петра Михна товариші по роботі, учні, родичі, все село і громада Извоареле Сучевей, де достойна і принципова людина в останні роки, всіх дванадцять, один строк законодавчих виборів, тобто 4 роки був обраний головою Сільради (примарем), а 8 років, тобто два строки законодавчих виборів, був обраний заступником голови сільради, віцепримарем.

1978 одружується із Леонорою, викладачем математики родом із міста Крайови, котра після закінчення факультету математики Крайовського університету була призначена з першого вересня 1977 р. викладачем у школі села Верхня Бродина, з якою має єденого сина, Тіберія-Леонарда, нині заступника голови Сільради Извоареле Сучевей.

Покійний має сестру Євдокію-Любу та брата Василя, котрий газдує у селі Кругла як менший спадкоємець родинного мастку, бо такий звичай в українців-горян: менша дитина повинна залишитися на мастку родичів, їх доглядати до останньої хвилини життя.

Я з покійним Петром – в тому ж самому кружку української мови

та літератури. Його уроки рідної української мови, сповнені життєвою мудрістю, назавжди закарбувалися у моїй та учнівській пам'яті.

Рука об руку пройшов 39-річний життєвий шлях з дружиною Леонорою, бувшим директором школи понад 30 років. Вона була душею сім'ї, великою опорою і підтримкою.

Осиротіла новозбудована двоповерхова хата недалеко від школи, опустіло подвір'я.

Журно співає коло хати річка Бродина. Сльози душевного болю затьмарили очі дружини, сина, брата та сестри, онуків, всієї родини, а також сусідів, бувших товаришів по роботі, знайомих. Догоріла свічка життя... А так ще хотілося жити. Скільки нездійснених задумів і мрій залишив Петро у земному житті.

Всі Петрика, як йому казали до останньої хвилини, зазнали приємним на різних забавах, завжди веселим, розважним, добродійним, спокійним, як Людину з великою душею.

Поховали Петра Михна по-християнському третього дня від смерті поряд своїх родичів, батька та матері. На похорон прибули бувші учні, їх родичі, колеги по роботі, знайомі з сусідніх сіл та здалечини. Тепер покійного сторожать 78 корон, принесених односельчанами, знайомими сусідніх сіл, навіть з Ізраїлю паном Шеффером, який недавно його пізнав, оцінив його добродушність, характер та поведінку.

Це все доказує, що покійний Петро Михно був ЛЮДИНОЮ і заробив повагу та шану з усіх боків.

У ці невимовно тяжкі для рідних та близьких покійного всі, котрі знали Петра Михна, поділяють свої почуття глибокого суму та невимовної скорботи від скорої і непоправної смерті. Нехай Господь, ласкава молитва і щирість співчуття допоможуть рідним загоїти душевні рани, а душа покійного знайде вічний спочинок на небесах.

«Іще одним учителем менше,
Відзвонюють дзвони тужні.
І знаєш: це мало десь статись,
Та втрата так тисне в душі».

Юрій ЧИГА,
приятель покійного з юнацьких років

◆ Е Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

Ганс Християн АНДЕРСЕН

Дюймовочка
(Казка з картинками)

От вона й пішла до старої чаклунки і сказала їй: – Мені так хочеться мати маленьку дитинку. Чи ти не скажеш, де мені її взяти?

– О! Цьому можна допомогти! – мовила чаклунка. – Ось тобі зерно ячменю. Воно зовсім не таке, як ті, що ростуть на селянських полях або йдуть на корм курям. Поклади його в квітковий горщик, тоді побачиш, що буде!

– Спасибі тобі! – сказала жінка, дала чаклунці грошей і пішла додому.

Дома посадила ячмінне зерно, і одразу ж з нього виросла велика чудова квітка, схожа на тюльпан, але пелюстки були ще міцно стулені, як у пуп'янка.

– Яка мила квітка! – сказала жінка і поцілувала гарні червоні з жовтим пелюстки, і тільки вона їх поцілувала, як у квітці щось тріснуло і квітка зовсім розкрилась. Тепер було видно, що це справжній тюльпан, але всередині квітки, на зеленій маточці, сиділа крихітна дівчинка, така гарненька та ніжна! Вона була на зріст не більше дюйма. Тому її й назвали Дюймовочкою.

Блискуча лакована шкаралупка грецького горіха була їй за колісочку, блакитні пелюстки фіалок – матрацом, а пелюстка троянди – ковдрою. Там вона спала вночі, а вдень бавилась на столі. Жінка ставила тарілку з водою і клала навколо віночком квіти так, щоб стеблини їхні були у воді. Вона опускала на воду велику пелюстку тюльпана, – на неї сідала Дюймовочка і плавала від одного краю тарілки до іншого, а за весла їй були дві білі кінські волосини. Це було справді чудесно! Дюймовочка ще вміла співати. О, вона співала таким ніжним, милим голоском, як ніхто ще ніколи не чув!

КАЗКОВІ ТРОПІКИ

Людині, що вперше опинилася в тропіках, здається, що вона потрапила просто до раю. Мешканцю помірних широт є чому дивуватися: м'який клімат дозволяє забути про зиму, ласкаве море кличе викупатися і насолодитися теплою водою, наліті соком плоди звисають з дерев, а спів птахів звучить, як симфонічний оркестр.

Недарма тропічні курорти відомі всім: Малібу, Гавайські і Канарські острови, Фіджі, Таїті – ці назви надзвичайно приємні.

Тропіками називають пояс суші, розташований саме посередині Землі – по екватору, а також на північ і південь від нього. Тут цілий рік тепло і сиро, навіть узимку.

Природа тропіків зачаровує різноманітністю фарб і форм: у тропіках налічується більше видів рослин і тварин, ніж на решті поверхні Землі. Риби, птахи, комахи тут дуже яскраві – як інакше привернути до себе увагу на цьому вируючому ярмарку життя?

Але є у тропіків і неприємні риси. Дрібні кусючі комахи, наприклад, москіти, заважають людині, а у вологих заростях і болотах можна заразитися тропічною лихоманкою та іншими хворобами.

У тропічних лісах висока вологість. Але різноманітність флори і фауни тут просто неймовірна.

Тропічний ліс поділяється на три яруси. Верхній складається з крон найвищих дерев, верхівки яких переплетені ліанами. Тут живуть деякі птахи і кажани. Середній ярус тропічного лісу найщільніший – дерева стоять «пліч-о-пліч». Тут живуть усі основні види птахів і тварин, серед яких змії, ящірки, гризуни й інші.

Величезна тут різноманітність комах. На нижньому ярусі – лісовій підстилці – мешкають ті, хто підбирає рештки їжі жителів верхніх ярусів лісу: черви, плазуни, деякі ссавці і, звичайно ж, знову комахи.

У тропіках знаходяться найкращі курорти світу.

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

День матері – Свято мами

На початку 19 ст. травень називали місяцем Матері Божої. Дорослі та діти несли до каплиць і церков квіти, співали пісень, славили ту земну жінку, котра народила Сина Божого. Удома діти готували для мами подарунки, намагалися бути прикладом чемності та слухняності.

Це свято за своєю першоосновою пропонує шанувувати Матір у трьох найбільших іпостасях: Матір-Богородицю, Матір-Жінку, Матір-Україну. А святкуємо ми його у другу неділю травня.

УСМІШКИ

Міський хлопчик уперше з батьками приїхав до тітки в село.

Гуляючи довкола, він побачив у траві кілька пляшок з-під молока і, захекавшись, прибіг до батьків:

– Тату! Мамо! Я тільки що знайшов у траві гніздо корови!

– Чим тебе лікували, Ромцю? – запитує батько хлопчика, що повернувся з лікарні.

– Термометром.

– Ну, синку, покажи щоденник.

Що ти сьогодні приніс зі школи?

– Та що показувати, там лише одна двійка.

– Лише одна?

– Не хвилюйся, тату, я завтра ще принесу!

Довга подорож завжди починається зі слів: «Я знаю короткий шлях!».

– Біле, ким ти хочеш стати, коли виростеш?

– Поліцейським.

– А ти, Джоне?

– Гангстером, щоб ми знову могли гратися разом.

ХЛІБ — УСЬОМУ ГОЛОВА

Що означає слово хліб?
 Хліб — це зерно, яке перемелюють на борошно.
 Хліб — це випечений виріб із борошна, продукт харчування.
 Хліб — це рослина в полі, хлібне поле.
 Хліб — це жарчі, прожиток.
 Хліб — це заробіток, як засіб існування.

Прислів'я
 Хліб з'їдай і ні крихти не викидай, бо хто хліб викидає, той щастя не має.
 Без солі, без хліба немає обіду.
 Хто з собою хліб носить, той їсти не просить.
 Хочеш їсти калачі — не сиди на печі.

Загадка
 Живим зерном народжений,
 Живу я на землі.
 Щодня рум'яним сонечком
 Я сходжу на столі.
 (Хліб)

Хліб наш насущний
 Хліб наш насущний, будь в нас довіку,
 В кожній родині, на кожному столі.
 В трудну годину і в радість велику
 Сійся, родися на рідній землі.
 Символ життя, і достатку, й любові,
 В праці здобутий, приходиш у дім.
 На вишиванім лежиш рушничкові
 І перевагу ти маєш над всім.
 Н. Красоткіна

У Києві існує музей хліба, в якому зберігаються зразки випічки з різних регіонів України, знаряддя праці хліборобів, зернові культури та ін. Музей хліба зберігає пам'ять про традиції хліборобства на території України зі стародавніх часів і до сучасності.

Цікаві факти про дітей

✧ Всі ми знаємо, що 1 червня – День захисту дітей, а ось на Сейшельських островах це свято триває цілий місяць...

✧ Цікаво, що в метрику дітей, народжених в Кореї, вносять також ті 9 місяців, які вони провели в утробі матері, тому технічно вони старші за своїх однолітків, хоча і народилися в одному році...

ІДЕЯ ЖІНОЧОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ І ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

Протягом багатьох століть жінки жили в світі, який належав чоловікам, та були позбавлені багатьох прав. Історично склалось, що жінка у суспільному та громадському житті була обмежена певними рамками сім'ї, родини, дому, тому будь-яка інша діяльність, як, наприклад, навчання, або право голосувати, була недоступною. У 80-х – 90-х роках ХІХ століття в Україні значного розвитку набув феміністичний рух, який заволодів умами філософів, соціологів, громадянських діячів, представників мистецьких кіл, особливо жінок, що боролися за фактичну і юридичну рівність з чоловіками та зробили значний вклад у формуванні повноцінної жіночої свідомості, оскільки саме усвідомлення жінкою своєї суспільної повноцінності дало можливість заявити їй про свої права.

Найяскравіше феміністична концепція виявилася у творчості Ольги Кобилянської, яка відкинула застарілі погляди народників, опрацювавши актуальну і болісну на той час тему, тобто тему жіночої долі, яка не може змиритися з бездуховністю міщанського середовища і яка, незважаючи на засудження, обирає свій життєвий шлях самостійно. Як добре зауважує літературознавець Соломія Павличко – «Літературний образ жінки ХІХ століття – «покрітки», «бурлачки», «повії», що були квінтесенцією горя, нещастя й немочі, відступив перед «царівною» і «одержимою духом». В українській літературі вперше прозвучав інтелігентний жіночий голос, а разом з ним і феміністична ідея».

В умовах тогочасного суспільства жінка не мала абсолютно ніяких прав. Звичайно, О. Кобилянська не могла пройти попри цю тему, адже ця тема була близькою для неї, оскільки в тогочасному суспільстві зовсім не заохочувалась участь жінок у суспільному житті, дівчаткам ще з дитячих років втовкмачували в голови, що головною метою жінки є заміжжя, а щодо науки, то чоловіча справа.

Молода Ольга не може змиритися з таким станом справ, адже вона прагне до освіти, до активної діяльності та мріє про рівні права чоловіка і жінки. Вона обирає інший шлях, ставши незабаром активною учасницею жіночого руху і однією з найосвіченіших жінок України, яка добре знає європейську культуру, а своє життя присвятить літературній творчості.

Безправність жінки-інтелігентки, її рабське становище в світі Ольга Юліанівна відчула на власному гіркому досвіді. В одному з листів до Франтішка Ржегоржа від 17 січня 1898 року письменниця розповідає про важкі умови свого життя і про літературну працю: «Часу до писання в мене мало, бо я не живу в достатках – мій батько пенсіонований урядник, мати моя хвора, тож я в одній особі все, бо все роблю. Замітаю, варю, газдую, а по обіді, як не гості, то пишу або читаю. Найкращий час, час, в котрім я би много зробила, а то перед полуднем, я мушу посвящати праці домашній, як замітати і т.д. Не раз я дуже роздражнена через те, але що ж, не зміню тим нічого. Життя веду дуже тихе і монотонне. Не ходжу на ніякі голосні забави, дуже рідко до театру, ніколи на зали і рідко на концерт, хоть музику люблю пристрасно, і вона має на мене дуже сильний, майже потрясаючий вплив. Подорожі не роблю жадні».

І таке життя Кобилянської тривало день у день. 12 червня 1900 р. вона пише до Петра Тодорова – «Ледве що маю 2 години без перерви для себе!.. Можете собі приставити, кільки я можу робити. А однак я без літератури не можу жити. Она мені потрібна до життя як воздух».

Під впливом Наталії Кобринської Кобилянська починає брати діяльну участь в різних жіночих товариствах. Десь в 1894 р. стає однією з ініціаторок «Товариства українських жінок на Буковині». Мету його Кобилянська виклала в листі до М. Павлика від 11 вересня 1895 року – «Єсть 25 дівчаток, котрі вчаться кравецтва, читати і писати поруськи, історію... Я ходжу раз на тиждень і вчу дітей читати, писати».

14 жовтня 1894 на зборах цього товариства письменниця виступає з роботою про становище жінки в суспільстві, яка ще від народження була приречена на довічне рабство і яка чекає на ласку «пана», котрий ошчасливить її одруженням і дасть їй «смысл». Кобилянська ставить питання про те, що жінка, так само як і чоловік, має фактично дане природою право розвиватися та бути доповненою особистістю, тобто не бути половинчастою, а сама собі ціллю. «І так, високоповажні сестри мої, єднаймося, працюймо над собою всіма силами! Не цураймося найбільшої сиротини. Берімося до різномірної праці, щоб могли стати на власних ногах у житті, щоб могли стати гординою наших батьків, братів, мужів і стати підпорою нашому народові, підваленої нашої нації, і щоб вона могла славиться своїм жіноцтвом, як своїм найкращим цвітом», – так закликає письменниця боротися за рівноправність у своїй роботі «Дещо про ідею жіночого руху».

Письменниця якось написала у щоденнику: «Все, що я пишу, належить тільки українським жінкам». Ці слова – ключ до розуміння творів, у яких письменниця звертається до проблем української жінки кінця ХІХ століття. Їй уже на роду було написано стати емансипанткою, письменниця утверджує свої феміністичні погляди навіть у неопублікованих ранніх творах. В них виявляється образ дівчини-мрійниці, котра прагне до самовдосконалення («Гортенза») та порушується питання про право жінки на гармонійний розвиток, рівність з чоловіком у сімейному житті («Доля і воля»). Софія Окуневська просто списана з головною героїнею твору «Доля і воля», Ядвігою.

(Далі буде)

Беатріса ПОПОВИЧ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.